

var af et lignende Omfang som nu, i nogle Maaneder lidt mindre og i andre adskilligt større. Nu har man jo i hvert Fald den Trøst, at Grundlaget for Produktionen er stabiliseret, og det er nu, efter at man har faaet Pengeforholdene saa vidt i Orden, mere et Spørgsmaal om, hvor lang Tid der vil medgaa til den fornødne Tilpasning, og Vilkaarene for Befolkningens Gennemløb af denne Tid afhænger noget af, hvorvidt man i Fællesskab vil hjælpe Befolkningen, hjælpe Erhvervene gennem Tiden og Krisen, eller man vil opretholde den Opiattelse, at de skal klare sig selv. Arbejdsløsheden, som jo er, om jeg saa maa sige, det ydre Tegn paa Krisen, var ved Udgangen af 1925 ca. 85 300 og holdt sig omtrent paa samme Højde i Januar 1926. Derefter faldt Tallet noget, efter at Pristallet i Februar var blevet bekendt; det steg igen i Juli Maaned, før det nye Pristal skulde komme, og faldt igen, efter at Pristallet var kommet. Det er ganske tydeligt, at der er en Forbindelse mellem Arbejdsløshedens Omfang og Forventningerne om, hvad Pristallet vil give. Nu er Tallet paa arbejdsløse omkring 48 000.

Som jeg har fremhævet, virker forskellige Aarsager sammen til den samlede Krise, som man gennem Arbejdsløshedstal og andet kan konstatere. Særlig føleligt er det utvivlsomt, at der efter Krigen er indtraadt saadanne Forhold, at der faktisk er lukket for Vandringer fra det ene Land til det andet. Før drog talrige Haandværkere ud til fremmede Lande for kortere eller længere Tid, og før var der et betydeligt Antal, som udvandrede særlig til oversøiske Stater. Alt dette er jo ophørt eller næsten ophørt, og Antallet paa dem, der normalt udvandrede, men nu maa blive hjemme, svarer for Aarene efter Krigen saa nogenlunde til det Tal paa arbejdsløse, som vi i Øjeblikket har. Men ogsaa dette Forhold med den standsede Adgang til Vandringer og til selve Udvandringen fører os naturligvis ind i et Problem, der er adskilligt mere omfattende end selve den øjeblikkelige Krise: det Problem nemlig, hvorvidt det med de forhaandenværende Midler er muligt at skaffe Beskæftigelse til den aarlige Befolkningstilvækst, eller om det nødvendiggør, selv om vi ser bort fra, at der er Krise i Øjeblikket, at man fra Samfundets Side alvorligt bestræber sig for at forøge Produktionsmulighederne og dermed Beskæftigelsesmulighederne.

Det er dernæst værd at nævne, at Forholdene i en Række andre Lande har samme Karakter som i Danmark. Der foreligger i Arbejdsudvalgets Betænkning en Beretning

fra Tyskland af Juni Maaned, hvori det oplyses, at paa det Tidspunkt er der i Tyskland $2\frac{1}{2}$ Million helt arbejdsløse og flere Millioner paa indskrænket Arbejdstid. Ogsaa fra England, fra Norge og fra forskellige andre Lande har man Beretninger, der viser, at man der befinder sig i meget store Vanskeligheder med betydelig Arbejdsløshed. Dette nævnes ikke som nogen Trøst, thi det er jo en uhyre daarlig Trøst, men det nævnes, for at man ogsaa deraf kan drage den rigtige Slutning: at vi befinder os i en Krise af væsentlig international Karakter, og vi har altsaa ogsaa disse Oplysninger, som det ved Bedømmelsen af Krisen ikke lader sig gøre helt at overse.

Men ogsaa dette fører mig til den Opfattelse, som tidt er gjort gældende, at Talen om at overvinde Krisen har intet paa sig. Krisen kan ikke overvindes paa den Maade, at vi ved den ene eller den anden Foranstaltning fra den ene Dag til den anden borteliminerer det, som vi kalder Krisen. Der skal ske en Tilpasning, Købeevnen maa stige, Produktionen maa moderniseres. Forskellige Foranstaltninger maa her bringes i Virksomhed, hvis man vil gøre sig Haab om i Løbet af nogen Tid at komme igennem og blive færdig med Krisens Virkninger. Men under denne Gennemgang af en Krise, som er uafvendelig for vort Land som for andre Lande, kan Befolkningen naturligvis støttes under Besværet med at staa Krisen igennem, paa samme Maade som man under mangfoldige andre af Livets Forhold er rede til at støtte den, der af ydre Kræfter er ved at blive tvunget i Knæ.

Det gælder jo i den Tilstand, vi befinder os i her i Landet, at selv om Forholdene er forskellige for bymæssige Erhverv og Landbrugserhverv, er der dog ingen Tvivl om, at Landbruget, som jo glædeligvis fremdeles har sine Afsætningsmuligheder i Behold, alligevel har betydende Vanskeligheder, Vanskeligheder, der jo navnlig hidrører fra den Forykkelse i Prisforholdene, som har fundet Sted, de lavere Afsætningspriser, som nu eksisterer, og som følgelig ikke svarer til de høje Ejendomspriser, der en Tid var raadende, og de maa jo sikkert endnu anses for at være for høje i Forhold til Prisniveauet. Men paa dette Omraade staar vi unægtelig overfor Forhold, som i mange Tilfælde er selvforskyldte. Der var en Tid, hvor Spekulation i Landejendomme ikke var ukendt, men tværtimod meget omfattende. Men det skal paa den anden Side heller ikke skjules, at der selvfølgelig er mange, for hvem der ikke har været anden Udvej end at søge at